

Ettevõtja suuruse määramine

Ettevõtja suurust vaadatakse EÜ komisjoni määruses nr 70/2001 EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamisest väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele antavale riigiabile (EÜT L 10, 13.01.2001, lk 33—42) tähenduses.

Ettevõtja kategooria	Töötajate arv (ATÜ) ja	Aastabilansi kogumaht või	Aastakäive
Keskmise suurusega ettevõtja	< 250	≤ 50 miljonit eurot (782 330 000 krooni)	≤ 43 miljonit eurot
Väikeettevõtja	< 50	≤ 10 miljonit eurot (156 466 000 krooni)	≤ 10 miljonit eurot
Mikroettevõtja	< 10	≤ 2 miljonit eurot (312 932 000 krooni)	≤ 2 miljonit eurot

Ettevõtja ei ole VKE, kui 25% või rohkem selle kapitalist või hääleõigusest on otseselt või kaudselt ühe või mitme riikliku asutuse ainu- või ühiskontrolli all.

Töötajate arvu ja finantsnäitajate arvutamisel kasutatakse üldjuhul viimase kinnitatud raamatupidamise aastaaruande andmeid.

Järgnevalt on välja toodud alused, kuidas mõõdetakse ettevõtja töötajate arvu, bilansimahtu ning aastakäivet erinevate seotusastmetega ettevõtjate puhul.

VKE mõiste eristab kolme liiki ettevõtjaid vastavalt nende suhetele teiste ettevõtjatega kapitali, või hääleõiguste või valitseva mõju kasutamise õiguse omamise mõttes. Eristus on vajalik, et selgitada välja ettevõtja tegelik olukord ning arvata välja need, kes tegelikkuses ei ole VKE-d. Olenevalt ettevõtja liigist võib olla vajalik ettevõtja töötajate arvu, aastabilansi kogumahu ja aastakäibe arvutamisel kaasata ka ühe või mitme teise ettevõtja andmeid.

Liik 1: Autonoomne ettevõtja

See on kõige levinum ettevõtja liik. Selle alla kuuluvad kõik ettevõtjad, mis ei ole üks kahest ülejäänud ettevõtja liigist (partner- või seotud ettevõtja).

Taotleja ettevõtja on autonoomne, kui :

- ta ei oma üheski teises ettevõtjas 25%-list või suuremat osalust;
- teda ei omata 25% või suuremas ulatuses mistahes teise ettevõtja või riikliku asutuse poolt omanduses või ühiselt mitme ühendatud sidusettevõtja või riiklike asutuste poolt omanduses, välja arvatud mõningad erandid;
- ta ei koosta konsolideeritud aruandeid ja teda ei arvestata konsolideeritud aruandeid koostava ettevõtja aruannetes ning seega ei ole ta seotud sidusettevõtja.

Ettevõtjat võib siiski pidada autonoomseks ning seega partneriteta ettevõtjaks, kui mõni järgmistest investoritest on saavutanud või ületanud kõnealuse 25% künnise:

- avalikud investeerimisühingud, riskikapitaliettevõtted ja äriinglid¹;
- ülikoolid ja mittetulunduslikud uurimiskeskused;
- institutsionaalsed investorid, sh regionaalarengufondid;
- autonoomsed kohalikud omavalitsused, mille aastaeelarve on alla 10 miljoni euro ja kus on alla 5000 elaniku.

Ühegi loetletud investorid ei tohi aga olla suurem kui 50%, tingimusel et nad ei ole omavahel seotud. Investorid ei tohi ületada aktsionäride õigusi, ega mõjutada ettevõtja juhtimist seotud ettevõtja tähenduses.

Liik 2: Partnerettevõtja

See liik hõlmab ettevõtjaid, kes seavad sisse olulise rahalise partnerluse teiste ettevõtjatega, mille puhul ükski ettevõtja ei teosta tegelikku otsest ega kaudset kontrolli ülejäänud ettevõtjate üle. Partnerid on ettevõtjad, kes ei ole autonoomsed, kuid ei ole üksteisega seotud.

Taotleja ettevõtja on teise ettevõtja partner, kui:

- ta omab enam kui 25%-list, kuid alla 50%-list osalust teises ettevõtjas;
- või teisel ettevõtjal on enam kui 25%-line, kuid vähem kui 50%-line osalus taotleja ettevõtjast;
- taotleja ettevõtja ei koosta konsolideeritud aruandeid, mis hõlmavad teist ettevõtjat konsolideerimise kaudu, ja ei ole hõlmatud konsolideerimise kaudu teise ettevõtja või temaga seotud sidusettevõtja aruannetes.

Liik 3: Seotud ettevõtja

See liik vastab selliste ettevõtjate majanduslikule olukorrale, mis moodustavad ettevõtjate grupi otsese või kaudse kontrolli kaudu kapitali või hääleõiguste enamuse üle (sealhulgas lepingute või teatud juhtudel füüsiliste isikute kui aktsionäride kaudu) või suutlikkuse kaudu teostada valitsevat mõju ettevõtja üle. Sellised juhtumid esinevad harvemini kui kaks eelnevalt mainitud.

Seega teab üldiselt ettevõtja kohe, et ta on seotud sidusettevõtja, kuna ta on kohustatud koostama konsolideeritud aruandeid, või on ta konsolideerimise kaudu hõlmatud sellise ettevõtja aruannetes, mis on kohustatud koostama konsolideeritud aruandeid.

Kõigi kolme nimetatud liigi puhul on töötajate arvu ja finantsnäitajate arvutamine erinev. Seotud ettevõtja puhul tuleb ettevõtja andmetele lisada 100%, partnerettevõtja puhul aga omatavate aktsiate või hääleõiguse protsendimäär (olenevalt sellest, kumb neist on suurem) kajastav proportsionaalne osa teise ettevõtja töötajate arvust ja finantsandmetest. Täpsed juhised arvutamiseks leiate Euroopa Komisjoni juhendmaterjalist „**Uus VKE-de määratlus. Teatmik ja näidisdeklaratsioon.**”

(http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/sme_user_guide_et.pdf).

Nimetatud dokumendist leiate ka näidisdeklaratsiooni vormid, mille täitmisel saab ettevõtja enda kuulumist VKE-de kategooriasse testida.

Aastakäibe ja bilansimahu arvutamine

¹ Äriinglid on regulaarselt riskikapitali investeerivad füüsilised isikud või nende rühmad, kes investeerivad omakapitali börsil noteerimata ettevõtetesse. Äriinglite finantsosalus ettevõttes peab olema alla 1 250 000 euro.

Ettevõtja võib valida, kas VKE suurusgrupi arvutamisel lähtuda käibe või bilansi piirmäärast. Ettevõtja ei pea täitma mõlemat nõudmist ning võib ühe piirmäärast ületada, ilma et kaotaks oma staatust.

Töötajate arvu leidmine

Töötajate arvu künnisest kinnipidamine on kohustuslik. Töötajate arvuks loetakse aasta tööühikute (ATÜ) arvu, teisisõnu on selleks kogu vaatlusaasta jooksul asjaomases ettevõttes täistööajaga töötanud isikute arv. Nende inimeste töö, kes ei ole töötanud terve aasta - osalise tööajaga isikute töö, olenemata kestvusest, ja hooajatöötajate töö -, võetakse arvesse ATÜ murdosadena. Aasta keskmise töötajate arvu (tööühik) arvestamise aluseks on aasta töötunnid, mis jagatakse ühe töötaja normtundidega aastas, milleks on 2 200 tundi. Nende töö, kes ei ole töötanud terve aasta - osalise tööajaga isikute töö olenemata kestusest, ja hooajatöötajate töö - võetakse arvesse ATÜ murdosadena. Töötajate hulka loetakse töölepingu alusel ning muudel alustel töötavad isikud.

Töötajate hulka ei loeta praktikante ja üliõpilasi, kes on praktikandi- või kutseõppelepingu alusel kutseoskusi omandamas. Arvesse ei võeta rasedus- ja sünnituspuhkust ning lapsehoolduspuhkust.